

HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea Strategiei preliminare de reducere a sărăciei

nr. 524 din 24.04.2002

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.65/670 din 18.05.2002

* * *

Abrogat: 31.10.2012

[Hotărîrea Guvernului nr.796 din 25.10.2012](#)

Întru executarea sarcinilor Consiliului coordonator pentru elaborarea Strategiei preliminare de reducere a sărăciei pe lângă Președintele Republicii Moldova și pentru îndeplinirea măsurilor prevăzute în matricea acțiunilor politicii de dezvoltare economică (SAC III), Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia preliminară de reducere a sărăciei (se anexează).
2. Ministerele și departamentele vor realiza, în termenele stabilite, măsurile prevăzute în anexele A și C la strategia nominalizată.
3. Se abrogă [Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.1337 din 29 decembrie 2000](#) "Cu privire la aprobarea Strategiei preliminare de reducere a sărăciei" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.16-18 art.120).

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA

Vasile TARLEV

Contrasemnată:

Ministrul muncii și protecției sociale

Valerian Revenco

Ministrul justiției

Ion Morei

Chișinău, 24 aprilie 2002.

Nr.524.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.524 din 24 aprilie 2002

STRATEGIA PRELIMINARĂ DE REDUCERE A SĂRĂCIEI

I. INTRODUCERE

1. În perioada ce a urmat criza financiară regională din 1998 Republica Moldova a realizat progrese semnificative în obținerea și menținerea stabilității macroeconomice și financiare. De asemenea, au fost implementate o serie de reforme structurale și instituționale indispensabile pentru funcționarea eficientă a economiei de piață. Rezultatele acestor eforturi au contribuit la menținerea stabilității macroeconomice și financiare în circumstanțe externe dificile, la relansarea economiei și au favorizat crearea unui mediu ce va facilita creșterea economică și dezvoltarea țării pe termen mediu.

2. În pofida eforturilor menționate și a relansării economiei, Republica Moldova continuă să se afle pe unul din ultimele locuri în Europa în ceea ce privește venitul pe cap de locuitor. Conștientizând această realitate, Guvernul consideră că creșterea economică rapidă și durabilă constituie principalul instrument în procesul de reducere a decalajului dintre dezvoltarea Republicii Moldova și a celorlalte țări din Europa. Anume relansarea economică va îmbunătăți nivelul de viață al populației și va reduce sărăcia în rândul păturilor socialmente vulnerabile. Pentru a realiza cu succes și integral aceste obiective, în primăvara anului 2003 Guvernul va elabora Strategia finală de reducere a sărăciei (în continuare - Strategie finală). Această strategie se conjugă cu aspirațiile Republicii Moldova de integrare în structurile europene. Pentru a consolida eficiența politicilor economice, Strategia finală va fi elaborată prin consultarea nemijlocită și participarea largă la procesul de elaborare a reprezentanților Guvernului, Parlamentului, societății civile, organizațiilor donatoare, prin coordonare de către Aparatul Președintelui.

3. În scopul obținerii unei creșteri economice rapide și durabile, Guvernul a convenit cu Fondul Monetar Internațional (FMI) și Banca Mondială asupra creării unui cadru macroeconomic pe trei ani și promovării unui set de măsuri politice expuse în anexele la prezenta Strategie. Guvernul a încheiat un acord pe trei ani cu FMI în cadrul Programului de reducere a sărăciei și creștere economică (PRGF) și va continua să coopereze cu Banca Mondială în contextul operațiunilor de ajustări structurale și investiționale.

4. Strategia preliminară de reducere a sărăciei (în continuare - Strategia) reprezintă o versiune actualizată a Strategiei preliminare de reducere a sărăciei, elaborată de Guvernul Republicii Moldova și aprobată de consiliile de directori ale FMI și ale Băncii Mondiale în decembrie 2000. Prin prezenta Strategie se actualizează și se completează precedentă Strategie preliminară de reducere a sărăciei, folosind informații suplimentare și ultimele tendințe de dezvoltare a economiei naționale, se extinde setul indicatorilor de monitorizare, reflectând, de asemenea, schimbările recente ale mecanismului instituțional pentru elaborarea Strategiei finale, conform unui nou grafic. Finalmente, se preconizează ca Strategia să reflecte opiniile și viziunea politică a Guvernului, investit în funcție după alegerile parlamentare din luna februarie 2001, în forma în care acestea sînt expuse în Programul de activitate a Guvernului și în Strategia de dezvoltare social-economică pe termen mediu, recent aprobată.

II. CARACTERISTICILE SĂRĂCIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Cauzele sărăciei, sursele de referință și comparările internaționale

5. Creșterea sărăciei în Republica Moldova în perioada de tranziție reprezintă un rezultat comun al unui șir de schimbări, atât pe plan intern, cât și extern. Acestea includ:

a) efectul destrămării Uniunii Sovietice, urmat de destrămarea relațiilor comerciale și financiare și, în special, de șocul de prețuri ca urmare a liberalizării prețurilor la energie - componentul de bază (importat) al costurilor producției interne a Republicii Moldova. Un studiu comparativ efectuat de Banca Mondială relevă că Republica Moldova a fost țara cea mai puternic afectată din fosta Uniune Sovietică în ceea ce privește efectul condițiilor de comerț, fapt care a condus la creșterea prețurilor interne la energie pînă la nivelul prețurilor internaționale;

b) conflictul cu Transnistria din anul 1992 și o serie de calamități naturale ce au afectat sectoarele agricol și de prelucrare ale țării, care generează cca jumătate din veniturile PIB al țării. În acest context se înscriu și inundațiile din anii 1992 și 1994, seceta și înghețurile din anul 2000;

c) instabilitatea regională continuă și, în special, efectul crizei din Rusia din anul 1998. PIB pe cap de locuitor s-a redus de la 527 dolari SUA în 1997 pînă la 353 dolari SUA în 2000. Evaluat la paritatea puterii de cumpărare, PIB pe cap de locuitor s-a redus de la 2207 dolari SUA pînă la 2033 dolari SUA. Factorii exogeni menționați au fost exacerbăți și de schimbările frecvente ale politicii în implementarea programului de reforme structurale.

6. Studiile existente despre sărăcie în Republica Moldova includ: un studiu etnografic asupra familiilor sărace, efectuat la finele anului 1996; raportul de evaluare a sărăciei întocmit de Banca Mondială; sondajele bugetelor gospodăriilor casnice din Republica Moldova, care sînt compilate trimestrial (începînd cu trimestrul doi al anului 1997) și raportul de evaluare comună a țării, realizat cu

suportul Organizației Națiunilor Unite. Rezultatele acestor studii demonstrează că sărăcia în Republica Moldova a atins un grad destul de înalt și se datorează, în mare parte, posibilităților limitate de angajare în câmpul muncii și veniturilor joase, în special ale populației din zona rurală și ale angajaților din sectorul agricol.

7. Analiza comparativă internațională denotă că, în raport cu alte țări în tranziție, Republica Moldova se află la un nivel mai jos în ceea ce privește nivelul de viață și indicatorii dezvoltării umane. PIB pe cap de locuitor este mai mic decât media în țările din fosta Uniune Sovietică și cu mult mai mic decât media în țările în proces de tranziție din Europa Centrală și de Sud. Indicele dezvoltării umane, calculat de PNUD pentru anul 1999 (în baza datelor anului 1997), plasează Republica Moldova pe locul 104 din cele 174 țări din clasament. Studiile mai recente efectuate de PNUD demonstrează o ușoară îmbunătățire a poziționării relative a țării, plasând, în acest context, Republica Moldova pe locul 102 - în anul 2000 și pe locul 98 - în anul 2001. Totodată, pe parcursul ultimilor 4 ani nu s-a înregistrat o îmbunătățire reală semnificativă a standardelor de viață. Conform acestui indicator, Republica Moldova ocupă poziția cea mai joasă comparativ cu țările din Europa Centrală, Europa de Sud și cele din fosta Uniune Sovietică, cu excepția Tadjikistanului și a Uzbekistanului, care se situează imediat după Republica Moldova. Condițiile economice și sociale au fost afectate și de criza regională din anul 1998. Crizele ulterioare, inclusiv seceta și înghețurile din anul 2000, la rîndul lor, au influențat negativ nivelul de viață și sărăcia, în special al populației din zonele rurale.

Caracteristica sărăciei în Republica Moldova

8. În Republica Moldova populația săracă este reprezentată de toate categoriile și grupurile sociale - de la persoane cu un nivel scăzut de cunoștințe, lucrători necalificați sau membri ai familiilor numeroase cu un singur părinte pînă la persoane cu un nivel înalt de cunoștințe care au beneficiat cîndva de funcții sociale prestigioase și bine remunerate, activînd în calitate de oameni de știință și profesioniști în diverse domenii. Printre categoriile cele mai sărace sînt lucrătorii necalificați, în special țărani neîmproprietăriți cu pămînt, familiile cu copii, familiile formate din mai mult de cinci membri, familiile cu unul sau mai mulți membri socialmente vulnerabili, persoanele în etate și șomerii, o treime din care se află sub limitele sărăciei.

9. Creșterea șomajului în perioada de tranziție este reflectată doar parțial în statisticile oficiale, care denotă că șomajul înregistrat a rămas aproximativ constant, la nivel de 2% din populația activă. Estimările efectuate prin metoda de calcul propusă de Organizația Internațională a Muncii (OIM) apreciază rata șomajului de circa 9%. Totodată, în conformitate cu datele statistice oficiale, circa 8,5% din forța de muncă activă au emigrat, dintre care 54% - tineri în vîrsta de pînă la 30 ani. Șomajul în rîndul tinerilor progresează, datele oficiale recente estimează rata șomajului printre tineri de circa 16%. Datele statistice oficiale constată că există doar un singur loc de muncă vacant pentru 17 șomeri.

10. Copiii constituie o cincime din numărul celor săraci. Perioada de tranziție se caracterizează, de asemenea, prin creșterea insecurității alimentare și malnutriției în rîndul copiilor, ambii parametri fiind indicatori-cheie ai sărăciei. În conformitate cu estimările UNICEF și ale Ministerului Sănătății, 28% din copii și 20% din femei suferă de anemie. Fiecare al zecelea copil în vîrsta de pînă la zece ani este subdezvoltat, în majoritatea cazurilor din cauza subnutriției cronice.

Dinamica sărăciei și a inegalității

11. Studiile existente demonstrează că o parte semnificativă a populației din Republica Moldova este săracă, acest indice fiind în creștere. În conformitate cu raportul de evaluare a sărăciei, efectuat de Banca Mondială, 37% din populație se aflau în anul 1997 sub pragul absolut al sărăciei avînd un venit de 82,1 lei (17,6 dolari SUA) pe lună. Rezultatul sondajului bugetelor gospodăriilor casnice din anul 2000 demonstrează că venitul disponibil la circa 88% din gospodării a fost mai mic decât minimul de existență lunar de 413,1 lei pe cap de locuitor. Circa 53,4% din populație are venituri mai mici de jumătate din valoarea minimului de existență (207 lei). Analiza efectuată în scopul elaborării Programului național de reducere a sărăciei relevă, în general, că unul din 4 locuitori ai Republicii Moldova poate fi considerat relativ sărac. Utilizînd un prag de sărăcie de 50% din consumul mediu pe echivalent pentru anul 2000, s-

a stabilit că aproximativ 22,8% din populația Republicii Moldova era relativ săracă, diminuându-se în raport cu perioada 1997-1999, când din această categorie făceau parte 25,5% din populație.

12. Creșterea sărăciei se asociază cu majorarea inegalității veniturilor. În conformitate cu standardele internaționale, Republica Moldova a devenit o țară cu o inegalitate considerabilă a veniturilor, iar cea mai mare parte a acestei inegalități revine perioadei de tranziție. Astfel, coeficientul Gini al inegalității veniturilor s-a majorat de la 0,24 în perioada anilor 1987-1988 pînă 0,344 în anul 1992 și 0,36 în 1993. În perioada anilor 1997-1999 coeficientul Gini a rămas neschimbat, la nivel de 0,44, reducîndu-se, în conformitate cu calculele preliminare, pînă la 0,42 în anul 2000. Celor mai înstărite părți ale populației (20%) le revine aproape jumătate din consumul total pe țară, în timp ce categoriilor mai sărace (20%) le revine de 11 ori mai puțin.

Sărăcia urbană și rurală

13. Coeficientul Gini, în baza căruia se analizează distribuția inegală a veniturilor, nu reflectă diferența semnificativă dintre veniturile în numerar ale locuitorilor din zonele urbane și cele rurale. O analiză mai profundă a tendințelor recente arată că în zonele urbane diferențierea societății în categorii extrem de bogate și extrem de sărace persistă în continuare și este mai mare decît în zonele rurale. Analiza datelor obținute în urma sondajelor bugetelor gospodăriilor casnice demonstrează că în anul 2000 ponderea persoanelor din zonele urbane aflate în sărăcie extremă este doar marginal mai mare decît cea din zonele rurale, constituind 3,4% în raport cu 3,2% respectiv, iar inegalitatea în cadrul celor clasificați drept săraci din zonele urbane este mai înaltă. Studiile recente estimează rata șomajului în zonele urbane ca fiind de 1,7% (în conformitate cu metoda de calcul propusă de OIM) față de 3,4% în zonele rurale, unde activitățile agricole permit unei părți din populație să lucreze și să se asigure cu hrană.

14. Totuși, sărăcia în Republica Moldova prevalează în zonele rurale. Cele mai sărace părți ale populației în Republica Moldova (20%) înregistrează 35,8% de populație urbană și 64,2% de populație rurală. Veniturile în zonele rurale sînt, în marea lor majoritate, venituri în natură (71,5% din totalul veniturilor disponibile), cele în numerar constituind doar 28,5% din totalul veniturilor. Cota veniturilor în numerar ale persoanelor din zonele rurale, aflate în sărăcie extremă, este de circa 26%. Sărăcia în zonele rurale este determinată, în mare măsură, de scăderea intensității activității agricole în perioada de tranziție. Sectorul agrar a fost grav afectat, în primul rînd, de efectul negativ al condițiilor comerciale, determinate de prețurile factorilor de producție și ale produselor agricole, de pierderea avantajelor comparative ale produselor moldovenești pe piețele tradiționale și de tărăgănarea implementării reformei agrare în perioada de tranziție.

15. Resursele provenite din agricultură reprezintă sursa cea mai importantă de venituri pentru populația din zona rurală. Ponderea veniturilor din activitatea agricolă în structura veniturilor populației rurale constituie 76,8%. Totodată, ponderea acestor venituri în structura veniturilor populației sărace din mediul rural este de circa 78%. În pofida faptului că multe persoane sărace din localitățile rurale tind să se asigure cu produse alimentare de pe loturile individuale (fapt care le-a permis să evite sărăcia), condițiile de existență a populației rurale rămîn a fi extrem de dificile. Multe gospodării din această zonă supraviețuiesc datorită grădinilor de pe lîngă casă. Pentru populația rurală ponderea consumului alimentar este de aproximativ 72% din totalul cheltuielilor de consum, în timp ce ponderea altor tipuri de cheltuieli este extrem de modestă: de la 7,7% - pentru întreținerea locuinței pînă la 0,13% - pentru învățămînt. Pentru persoanele sărace situația este și mai drastică, deoarece 85,3% din totalul cheltuielilor de consum sînt utilizate pentru satisfacerea necesităților alimentare. Ponderea mare a consumului alimentar în mijlocul populației rurale demonstrează, de asemenea, gradul extrem de mare al sărăciei în zonele rurale ale Republicii Moldova.

16. Din lipsa mijloacelor financiare necesare, gospodăriile agricole și cele de fermier nu-și pot extinde activitatea și spori profitabilitatea. Fără mijloace în numerar și cu posibilități reduse de a obține credite, membrii acestor gospodării nu sînt în stare să crească culturi profitabile din cauza că nu-și pot permite procurarea echipamentelor, îngrășămintelor, pesticidelor, semințelor sau irigarea plantațiilor. Cu toate că țara a realizat un progres semnificativ în restructurarea gospodăriilor agricole și în privatizarea

pământului, reformele au fost târăgănite pînă în momentul cînd gospodăriile colective s-au destrămat (împreună cu sistemul de prelucrare și de marketing, pe care se sprijinea sectorul agricol). Un progres promițător a constituit consolidarea terenurilor private, care se desfășoară ca urmare a procesului de privatizare a pământului și de creare voluntară a asociațiilor de cooperare.

Lucrul pe viitor

17. Se preconizează ca Strategia finală să fie cuprinzătoare, elaborată în mod participativ în vederea asigurării dezvoltării durabile a economiei și societății pe termen mediu, abordînd în mod explicit problema sărăciei în țară. Analiza succintă a caracteristicilor sărăciei în Republica Moldova demonstrează complexitatea sărăciei ca fenomen social și economic. Strategia va analiza politicile de reducere a sărăciei într-o serie de sectoare-cheie, expuse în cele ce urmează, ceea ce presupune o înțelegere deplină a caracteristicilor și dinamicii sărăciei în Republica Moldova. În acest scop sînt și vor fi depuse eforturi continue pentru actualizarea datelor existente ce caracterizează sărăcia. În luna august 2000 a fost semnat un program de colaborare, susținut de PNUD, care va contribui la dezvoltarea în continuare a instrumentelor informaționale și la optimizarea procesului decizional în sectorul social, inclusiv îmbunătățirea structurii instituționale pentru estimarea și monitorizarea impactului politicilor de reducere a sărăciei. La etapa actuală se activează în vederea identificării lacunelor informaționale și determinării volumului de activități analitice, necesare pentru elaborarea Strategiei finale.

III. TREI PILONI AI STRATEGIEI

18. Prezenta Strategie, elaborată de Guvern, se bazează pe trei obiective:

- 1) creșterea economică durabilă și cuprinzătoare, care va oferi populației posibilitatea de angajare în câmpul muncii;
- 2) o politică de dezvoltare umană, întemeiată pe accesul sporit la serviciile de bază (în special la serviciile medicale primare și la învățămîntul general);
- 3) protecția socială a celor mai nevoiașe categorii sociale.

19. Prezenta Strategie se axează pe distribuirea corectă către întreaga populație a beneficiilor creșterii economice și va ține cont de capitalul social existent la nivelul comunității. Printr-o asemenea abordare, Strategia oferă Republicii Moldova oportunitatea de a statua reducerea sărăciei drept o finalitate a politicii sale, formulîndu-i dezideratele într-o manieră participativă și contribuind în acest mod la susținerea masivă a realizării ei.

A. Creștere economică durabilă și cuprinzătoare

20. Guvernul va menține un cadru macroeconomic stabil, adaptat la constrîngerile financiare ale țării, care va favoriza creșterea economică și dezvoltarea pe termen mediu. Scopul prezentei Strategii constă în consolidarea stabilizării, realizate recent, și în crearea premiselor necesare creșterii economice durabile și dezvoltării pe termen mediu. Va continua, de asemenea, procesul de diversificare a structurii economiei - de la o economie agrară la o economie bazată pe infrastructură, prin dezvoltarea tehnologiilor informaționale și telecomunicațiilor. Guvernul, în cadrul consultărilor cu FMI, a elaborat un program de dezvoltare macroeconomică, care prevede ca pe parcursul următorilor trei ani economia Republicii Moldova să obțină o rată anuală de creștere de aproximativ 6%. Principalele elemente ale acestui program sînt reflectate în anexa A "Cadru macroeconomic pentru următorii trei ani".

21. Promovarea creșterii economice durabile este componenta cea mai importantă a Strategiei de reducere a sărăciei și de creștere economică. Creșterea economică durabilă pe termen mediu urmează a fi realizată prin dezvoltarea activităților sectorului privat în domeniile în care țara are anumite avantaje comparabile. Aceste domenii cuprind sectorul agroindustrial, al businessului mic și mijlociu și cel al serviciilor, adică sferile de bază sau cele care nu au fost dezvoltate în cadrul economiei de comandă. Urmează să se efectueze un studiu detaliat pentru a identifica sursele de creștere a economiei naționale.

22. Guvernul consideră că s-ar putea obține o creștere economică durabilă într-un răstimp scurt prin modelarea unei dezvoltări bazate pe creșterea sectorului privat și dezvoltarea industriilor competitive de export. Dezvoltarea sectorului privat este esențială pentru crearea economiei de piață și pentru

acumularea beneficiilor asociate unei economii de piață, care funcționează normal. Guvernul planifică elaborarea unei strategii de creștere economică în baza sporirii exporturilor, prin diversificarea produselor competitive de export și obținerea accesului la piețele netradiționale. Astfel, se impune și este importantă implementarea standardelor internaționale, iar implementarea standardelor ISO 9000 și Codex Alimentarius sînt incluse în agenda Guvernului.

23. Executivul va continua implementarea programului său de reforme structurale, prin intermediul căruia va promova crearea cadrului stabil și previzibil pentru activitățile sectorului privat, atragerea investițiilor străine directe și majorarea ponderii investițiilor interne în scopul susținerii strategiei de realizare a creșterii economice. În acest scop, Guvernul va realiza ajustările structurale ce includ reforma sectorului financiar pentru a majora accesul la creditele ieftine necesare pentru dezvoltarea întreprinderilor private, privatizarea industriilor-cheie, restructurarea întreprinderilor, ameliorarea mediului de afaceri, simplificarea procedurilor de reglementare a activităților economice, raționalizarea proceselor de licențiere și înregistrare a activităților economice, optimizarea managementului corporativ și îmbunătățirea mediului instituțional și juridic în vederea favorizării investițiilor interne și străine.

Privatizarea și restructurarea întreprinderilor

24. În ceea ce privește programul guvernamental de privatizare, se va pune accent pe finalizarea procesului de privatizare transparentă și deschisă a sectorului energetic (trei companii de distribuție a energiei electrice au fost deja vîndute unui investitor strategic, fiind lansate concursuri pentru vînzarea altor două companii de distribuție și trei de generare a energiei electrice), a sectorului telecomunicații (prin privatizarea "Moldtelecom"-ului - contractul cu un consultant financiar a fost deja semnat) și a ramurilor vinicolă și a tutunului. Implementarea programului de privatizare a pămîntului este aproape finalizată. În cadrul procesului de privatizare a pămîntului au fost privatizate, de asemenea, și bunurile imobiliare ale întreprinderii aferente.

25. Referitor la restructurarea întreprinderilor, va continua să fie aplicată pe întreaga perioadă procedura de faliment și de lichidare a întreprinderilor cu datorii considerabile. Recent în Parlament a fost aprobată Legea cu privire la insolvabilitate, care asigură baza legislativă pentru restructurarea și lichidarea întreprinderilor insolvabile în Republica Moldova. De asemenea, se vor întreprinde măsuri pentru optimizarea în continuare a cadrului legal în vederea administrării corporative. Cu asistența donatorilor, Guvernul va identifica acțiunile specifice care se impun în acest domeniu.

26. Finalmente, se vor depune eforturi continue pentru ameliorarea climatului investițional prin eliminarea barierelor ce împiedică deschiderea noilor întreprinderi. În contextul măsurilor concrete realizate poate fi menționată noua Lege cu privire la licențiere, ce va simplifica semnificativ procedurile de intrare (prin reducerea numărului activităților ce necesită licență de la 150 la 55 și prin simplificarea cerințelor de înregistrare a întreprinderilor) și va îmbunătăți cadrul legal necesar pentru asigurarea creșterii continue și dezvoltarea sectorului privat în Republica Moldova. De asemenea, se va depune un efort continuu pentru ameliorarea infrastructurii și mediului de afaceri în care activează întreprinderile. În special, nu se vor efectua deconectări de la rețeaua electrică, de gaze sau apă a întreprinderilor ce nu au datorii față de furnizorii de aceste servicii.

Dezvoltarea rurală

27. Precum s-a specificat mai sus, sărăcia în Republica Moldova este preponderentă, în deosebi, în zonele rurale. În paralel cu măsurile sus-menționate, Guvernul va acorda o prioritate deosebită dezvoltării rurale și agricole prin abordarea constrîngerilor existente în dezvoltarea zonelor rurale, crearea locurilor de muncă și generarea veniturilor stabile. Guvernul va elabora și aproba o strategie cuprinzătoare de dezvoltare agricolă și rurală, care va avea drept obiectiv finalizarea reformei agrare, stimularea asocierii voluntare și cooperării în rîndurile fermierilor, facilitarea dezvoltării pieței funciare și restructurarea industriei de prelucrare a produselor agricole.

28. Obiectivul principal al strategiei îl va constitui majorarea veniturilor și a standardelor de viață ale populației rurale prin promovarea antreprenoriatului rural, producției agricole, diversificării economice și comerțului în zonele rurale. Se vor dezvolta, în special, următoarele sectoare corelate ale complexului

agroindustrial: creșterea viței-de-vie - industria vinului, creșterea tutunului - industria tutunului și producerea țigărilor, creșterea fructelor și legumelor - industria conservelor, creșterea sfecelei de zahăr - industria zahărului.

Strategia de reformă a sectorului public

29. Reducerea sărăciei prin realizarea unei creșteri economice durabile și cuprinzătoare impune nu numai crearea unui sector privat dinamic, dar și a unui sector public eficient, care ar putea să activeze într-un mod transparent și care ar fi accesibil întregii populații. Guvernul intenționează să creeze un sector public orientat spre relațiile de piață, depolitizat și rezistent la tentative de corupere, care ar corespunde celor mai bune modele europene și care, fiind asigurat cu mijloacele financiare necesare, ar garanta prestarea eficientă a serviciilor și administrarea bunurilor publice de importanță vitală într-o strânsă interacțiune cu sectorul privat, prin sprijinirea lui efectivă.

30. Suplimentar, se va reconsidera aprobarea Strategiei de reformă a sectorului public, precum și instituirea unui Comitet de supraveghere și a grupurilor de lucru pe sectoare pentru implementarea politicilor elaborate în următoarele patru domenii:

- 1) reforma administrației publice;
- 2) managementul cheltuielilor publice;
- 3) interacțiunea dintre sectorul privat și cel public;
- 4) reforma sectorului social și reducerea sărăciei.

Strategia anticorupție

31. În contextul reformei administrației publice pot fi considerate recente inițiative ale Președintelui în direcția îmbunătățirii guvernării în Republica Moldova și luptei împotriva corupției. Aceste inițiative prevăd inițierea procesului de restructurare a întreprinderilor de stat, eliminarea duplicității funcțiilor în cadrul agențiilor de stat prin intermediul fuzionării lor și elaborarea unei strategii de eradicare a corupției. Lupta împotriva corupției, extinderea transparenței și sporirea responsabilităților constituie trei dintre prioritățile de bază ale oricărei sfere de activitate din administrația publică. Transparența veniturilor, a proprietății și cheltuielilor funcționarilor publici constituie elemente importante ale campaniei împotriva corupției. Prima etapă a acestei tentative a constituit elaborarea de către Guvern și aprobarea în Parlament a Legii cu privire la declararea veniturilor și controlul averii demnitarilor.

B. Dezvoltarea umană

32. Guvernul consideră că o creștere economică, ce nu are drept efect îmbunătățirea nivelului de trai al populației, din punct de vedere social, economic și ecologic, nu este durabilă. Promovarea unei dezvoltări umane durabile în Republica Moldova va conduce la consolidarea coeziunii sociale - prin identificarea exactă a cauzelor și consecințelor excluderii sociale a celor mai vulnerabile categorii ale populației și prin elaborarea politicilor necesare de ameliorare a situației.

33. Guvernul va promova dezvoltarea umană prin elaborarea și implementarea unor strategii cuprinzătoare și unitare, bazate pe estimarea gradului la care persoanele sărace vor beneficia de resursele destinate lor, urmărind preponderent sporirea nivelului de ocrotire a sănătății și al învățămîntului. Corelarea între sărăcie și indicii corespunzători ai dezvoltării umane oferă un reper sigur în ceea ce privește impactul programelor de dezvoltare umană asupra reducerii sărăciei. Un efect direct asupra reducerii sărăciei îl au, în special, progresele realizate în sectorul ocrotirii sănătății și în învățămînt, care își vor dinamiza și pe viitor efectele pozitive asupra sectorului de producere al economiei naționale, contribuind la obținerea creșterii economice durabile și cuprinzătoare în cadrul unei societăți unitare din punct de vedere social. Republica Moldova are puține resurse naturale, de aceea capitalul uman ar putea deveni cea mai importantă resursă, care ar favoriza creșterea economică.

Ocrotirea sănătății

34. Pe parcursul perioadei de tranziție, sectorul ocrotirii sănătății a fost subiectul unei deteriorări semnificative, inclusiv datorită reducerii enorme a alocațiilor bugetare, care în 2000 constituiau doar 3%

din PIB față de 6% în 1997.

35. Strategia ocrotirii sănătății, propusă de Guvern, are următoarele obiective:

menținerea nivelului de cheltuieli pentru sănătate, cel puțin la nivelul bugetului pentru anul 2000;
inițierea unor acțiuni de reducere a sărăciei, cu accentul pe serviciile medicale de bază și profilaxia
maladiilor;

optimizarea alocării resurselor prin asigurarea repartizării echitabile și a eficienței lor, inclusiv prin
restructurarea infrastructurii;

stimularea autonomiei financiare a sectorului prestator de servicii medicale, îndeosebi a spitalelor;

instruirea continuă a medicilor și administratorilor din sfera ocrotirii sănătății;

introducerea asigurării obligatorii de asistență medicală.

36. Pe termen scurt, reforma ocrotirii sănătății presupune:

garantarea și transparența accesului la minimul de asistență medicală, în conformitate cu
posibilitățile financiare ale statului;

modernizarea serviciilor medicale din sectoarele primar și cel de urgență;

direcționarea investițiilor în sectorul ocrotirii sănătății conform priorităților;

consolidarea capacităților instituționale ale sferei ocrotirii sănătății, inclusiv prin reducerea
capacităților excesive;

crearea unui cadru legislativ și unei baze financiare necesare pentru introducerea asigurării
obligatorii de asistență medicală.

Învățămîntul

37. Similar situației din sectorul ocrotirii sănătății, sfera învățămîntului a suferit și ea un declin
serios pe parcursul perioadei de tranziție, manifestat prin reducerea ratelor de școlarizare, absenteismul
cronic în rîndul copiilor săraci și reducerea alocațiilor bugetare pentru acest sector (în anul 2000 acestea
constituiau circa 4,5% din PIB în comparație cu 10% în 1997). Dată fiind importanța deosebită a
învățămîntului în stabilirea modalităților de reducere a sărăciei pentru beneficiarii de studii și a efectelor
pozitive ale dezvoltării capitalului uman pentru întreaga țară, Guvernul va depune eforturi permanente
pentru a ameliora situația în învățămîntul autohton.

38. În particular, strategia Guvernului în sectorul educațional are drept scop majorarea eficienței și
calității învățămîntului, menținînd durabilitatea fiscală. Noile circumstanțe de ordin economic și social au
condiționat necesitatea promovării reformei sistemului de învățămînt din Republica Moldova, asigurînd
astfel corespunderea cunoștințelor și aptitudinilor transmise de sistemul educațional cu condițiile noi
create în societate. În acest context, o strategie de reformă a învățămîntului este în proces de
implementare și obiectivele Guvernului în această direcție vor cuprinde următoarele componente:

stoparea declinului în educația primară, promovarea și asigurarea accesului elevilor săraci la
învățămîntul primar și secundar;

îmbunătățirea managementului și responsabilităților sistemului educațional, inclusiv transferul de
responsabilități manageriale ale instituțiilor de învățămînt către organele administrației publice locale;

revizuirea standardelor curriculare și soluționarea problemelor ce țin de calitatea pregătirii și
remunerarea personalului din învățămînt și îmbunătățirea procesului de evaluare și certificare;

revizuirea structurii învățămîntului secundar și profesional; elaborarea unui program care ar asigura
ajustarea acestor trepte de învățămînt la cerințele curente ale pieței muncii și identificarea măsurilor de
sporire a calității școlarizării secundare;

consolidarea rolului instituțiilor de învățămînt private;

crearea unei baze de date analitice care să includă sistemul informațional al managementului
educațional cu baza de date a școlilor, datele financiare, informații privind resursele umane, investigații
privind plățile reale, achitate de familii la toate nivelurile sistemului de învățămînt, și un studiu al căilor
alternative de economisire a energiei electrice și termice în școli;

cartografierea întregii rețele a instituțiilor de învățămînt;

instituirea unui sistem de învățămînt participativ prin crearea mecanismelor de parteneriat social:
familia - comunitatea - școala.

C. Protecția socială

39. Reforma sistemului de protecție socială este necesară pentru asigurarea unei asistențe sociale durabile și bine direcționate către cetățenii nevoiași. În trecut, sistemul autohton de asistență socială se baza pe acordarea de pensii, suplimentate de privilegii, și de beneficii inexact direcționate și, în mare măsură, neasigurate financiar. Acțiunile preconizate de Guvern în Programul național de reducere a sărăciei atestă că peste o treime din populația țării se bucura de privilegii ineficient direcționate și foarte costisitoare, volumul cărora constituia în anul 1998 circa 8% din PIB.

Asistența prin compensații nominative

40. Reformele curente în protecția socială au inclus raționalizarea facilităților la consumul de energie, servicii comunale și, parțial, la transport, prin anularea sistemului vechi și aprobarea unei scheme de compensații pentru energia electrică și serviciile comunale, argumentată și cu destinație precisă, compensațiile urmînd să fie plătite în numerar direct beneficiarilor pe categorii. Legea cu privire la protecția socială specială a unor categorii de populație, prin care au fost anulate înlesnirile nedirecționate pentru consumul de energie și serviciile comunale, limitează beneficiarii privilegiilor existente pînă la unsprezece categorii reprezentative ale celor mai vulnerabile segmente ale populației. Ea va avea un efect benefic asupra finanțelor publice, va spori semnificativ eficiența și direcționarea programului guvernamental de asistență socială.

41. Legea nominalizată la pct.40 substituie cele 100 de acte legislative existente anterior prin care se stipulează acordarea diferitelor compensații la mai mult de 1,2 milioane de beneficiari. Compensațiile prevăzute erau ineficiente și foarte costisitoare, atingînd nivelul de 600 milioane lei, sumă, care, în final, era foarte neeficient distribuită. În anul 2001 circa 204 milioane lei au fost direcționate către 260 620 beneficiari, pentru plata compensațiilor nominative, exact cum a fost prevăzut în bugetul de stat pentru acel an. Totuși, lucrul în această direcție continuă, în scopul de a stabili mai exact categoriile de beneficiari și de a asigura desbursarea eficientă a sumelor de compensații nominative acordate.

42. Crearea unui sistem de asistență socială cu o destinație precisă, transparent, viabil, reieșind din posibilitățile reale ale țării, va constitui obiectivul următoarei faze a elaborării politicii în sfera protecției sociale. În lipsa unui procedeu sigur de certificare a veniturilor, acest sistem de asistență socială va consta dintr-un șir de programe la nivel local și național și va urmări îmbinarea în mod optim a mecanismelor de direcționare.

Reforma sistemului de pensionare

43. În ceea ce privește reforma sistemului de pensii, Guvernul este decis să consolideze corelația directă dintre contribuții și beneficii, să anuleze pensiile privilegiate și să stabilească destinatarii și formele asigurărilor sociale, conferind sistemului transparența necesară. Parlamentul a adoptat Legea cu privire la recalcularea pensiilor, care prevede o majorare substanțială (circa 36%) a pensiilor începînd cu 1 decembrie 2001. Suplimentar, Guvernul va întreprinde măsuri pentru formularea unui mecanism de indexare a mărimii pensiilor, în limitele bugetului asigurărilor sociale de stat. Se prevede pe viitor deschiderea conturilor personale pentru fiecare contribuabil și crearea unei formule clare de calcul al beneficiilor, corelînd contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii achitate cu mărimea pensiei.

Șomajul și politicile pieței de muncă

44. În cadrul celui de-al doilea component al programului de protecție socială, ce ține nemijlocit de reducerea șomajului și stabilizarea situației pe piața de muncă, se va activa în direcția ameliorării funcționării piețelor muncii, protecției cetățenilor săraci și a șomerilor și facilitării accesului la serviciile de angajare în cîmpul muncii. În final, se prevede ca programele administrate la nivel local să constituie un element important al sistemului de asistență socială. Concomitent, se va efectua o analiză minuțioasă a opțiunilor valabile și a mecanismelor de cercetare, pentru a asigura programelor durabilitate și capacitatea de a oferi suport persoanelor sărace într-o manieră eficientă și echitabilă.

45. Politica de angajare în cîmpul muncii și dezvoltare a pieței muncii este un element important al

strategiei de reducere a sărăciei. În acest context, Guvernul a întreprins o serie de măsuri concrete, inclusiv punerea în aplicare a Legii privind modul de stabilire și reexaminare a salariului minim în mărime de 100 lei, adoptarea de către Parlament a Legii salarizării (redacție nouă), elaborarea proiectului de lege privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoanele care ocupă funcții înalte de stat. Totuși, tranziția la economia de piață prevede elaborarea unui nou concept de angajare în câmpul muncii, care ar corespunde condițiilor economice noi create. În acest context, în scopul facilitării dezvoltării unei piețe a muncii flexibile, care ar conduce spre o utilizare mai eficientă a forței de muncă, strategia Guvernului va cuprinde următoarele obiective:

a) analiza cuprinzătoare a dezvoltării pieței muncii și a impactului reformelor structurale asupra angajării în câmpul muncii, creării locurilor de muncă, ajustării salariilor;

b) identificarea și eliminarea impedimentelor legislative privind asigurarea funcționării unei piețe flexibile a forței de muncă;

c) evaluarea eficienței programelor existente în domeniul angajării, reciclării și plasării cadrelor în câmpul muncii.

Reducerea sărăciei în rândurile copiilor

46. Eradicarea sărăciei în rândul copiilor este o prioritate deosebit de importantă pentru Guvernul Republicii Moldova. Rezultatul studiilor atestă că familiile cu copii reprezintă cea mai vulnerabilă categorie socială din Republica Moldova. Programul național de reducere a sărăciei, aprobat de Guvern, are drept scop reducerea și eradicarea sărăciei în rândul copiilor prin intervenții bine direcționate, care urmează să se încadreze în limitele impuse de situația financiară a țării. Aceste măsuri prevăd asigurarea nivelului adecvat de securitate alimentară și de ocrotire a copiilor, protecția socială a orfanilor și a copiilor handicapați.

47. Analiza opțiunilor de raționalizare a asistenței, de avantajele căreia vor beneficia copiii, acordarea în continuare a asistenței la nivelul unităților administrativ-teritoriale și elaborarea măsurilor de protecție a copiilor la nivel de comunitate, ar fi primele trepte în această direcție. Posibilitatea de a acorda ajutorul necesar în natură, direct copiilor de vârstă școlară, poate fi considerată o măsură binevenită pentru suplimentarea transferurilor în numerar și pentru încurajarea în același timp a frecvenței lecțiilor. Actualmente Guvernul lucrează, împreună cu donatorii (UNICEF, European Trust și SIDA), asupra programelor de dezinstituționalizare a copiilor orfani. Acest efort este susținut și de Banca Mondială, prin intermediul proiectelor realizate de Fondul de Investiții Sociale.

IV. MECANISMUL INSTITUȚIONAL AL STRATEGIEI FINALE

A. Aranjamente instituționale

48. Procesul de elaborare a Strategiei finale în Republica Moldova va fi coordonat printr-un mecanism aprobat de Consiliul Coordonator. Consiliul Coordonator a fost instituit prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.732 și activează sub patronajul administrației prezidențiale, fiind condus de Președintele Republicii Moldova. Consiliul Coordonator elaborează conceptul general al Strategiei finale, care include stabilirea unui mecanism și a unui plan de activitate comun pentru participare în procesul de elaborare a Strategiei finale, precum și coordonează activitățile autorităților administrației publice centrale și locale în procesul de elaborare, implementare și monitorizare a Strategiei finale. În scopul coordonării acestui proces între toți participanții, în cadrul Consiliului Coordonator își va desfășura activitatea Secretariatul Consiliului Coordonator. Din componența Secretariatului fac parte reprezentanți ai administrației prezidențiale, un coordonator din partea Parlamentului și un coordonator din partea Guvernului. În scopul atragerii resurselor externe necesare pentru elaborarea și implementarea proiectelor din cadrul Strategiei finale, a fost creat un Comitet pentru negocieri cu donatorii și investitorii, condus de către Prim-ministru. Din acest Comitet vor face parte viceprim-ministrul - ministrul economiei, ministrul finanțelor, guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei și secretarul Consiliului Coordonator.

49. În subordinea Consiliului Coordonator vor fi instituite un Consiliu de experți și un Comitet

tehnic, care își vor desfășura activitatea în vederea elaborării Strategiei finale. Consiliul de experți întrunește reprezentanți ai lumii academice, ai sectorului privat, ai administrației publice locale, ai donatorilor, ONG-uri și experți independenți. Prin intermediul acestei structuri se va facilita implicarea societății civile în procesul de elaborare a Strategiei finale, se vor crea grupuri de experți pe sectoare pentru fiecare direcție a Strategiei finale, asigurând astfel participarea experților în procesul de elaborare și evaluare a Strategiei finale. Suplimentar, Consiliul de experți va sintetiza Strategia finală. Comitetul tehnic va coordona din punct de vedere tehnic procesul de elaborare a proiectelor, va analiza implementarea lor, precum și va generaliza informația cu privire la proiectele noi. Comitetul tehnic este condus de către viceministrul economiei. În subordonarea lui vor fi create grupuri de lucru pe sectoare, din care vor face parte specialiști principali ai ministerelor și departamentelor ce vor elabora blocurile preliminare pe sectoare pentru Strategia finală. În sectoarele în care politicile și programele Guvernului pot avea un impact considerabil asupra reducerii sărăciei, grupurile de experți pe sectoare vor fi responsabile atât de analiza situației în sector și expertiza proiectelor, cât și de expertiza proiectelor și blocurilor de sector preliminare ale Strategiei finale. Grupurile de experți pe sectoare și grupurile de lucru pe sectoare vor monitoriza procesul de realizare a proiectelor curente precum și vor elabora noi proiecte în sectoarele respective. Suplimentar, un grup de evaluare și monitorizare a sărăciei va activa în direcția elaborării unei "imagine" generalizate a sărăciei și va fi format din experți de la Departamentul Statistică și Sociologie și de la Ministerul Economiei, care deja își desfășoară activitatea în acest domeniu. De asemenea, va fi creat un grup de reprezentanți ai mass-media, care va oferi susținere în mediatizarea informației cu privire la procesul de elaborare a Strategiei finale.

B. Măsuri de optimizare a managementului cheltuielilor publice

50. Implementarea reușită a programului guvernamental de reducere a sărăciei impune revizuirea punctelor slabe în planificarea și gestionarea cheltuielilor publice. În cadrul programului de reformare a sectorului public, Guvernul intenționează să creeze un sistem drastic, durabil și eficient de gestionare a resurselor publice, apt să asigure un nivel înalt al controlului fiscal (pentru eliminarea deficitelor bugetare considerabile la toate nivelurile de guvernare); determinarea priorităților strategice (eficiența alocațiilor în elaborarea bugetului, revizuirea cheltuielilor și prioritizarea la toate nivelurile de guvernare) și eficiența tehnică în executarea bugetului (la toate nivelurile de administrare). Au fost implementate măsuri specifice pentru:

- 1) abordări strategice în determinarea priorităților cheltuielilor publice, potrivit cărora deciziile vizînd cheltuielile sînt conforme întru totul cu politicile guvernamentale;
- 2) stabilirea unui cadru de trei ani pentru planificarea cheltuielilor publice, elaborarea politicii de cheltuieli, încadrîndu-se, astfel, în activitatea pe termen mediu;
- 3) reorientarea gestiunii bugetare spre obținerea rezultatelor și efectelor scontate și nu spre satisfacerea nevoilor aparente.

Guvernul intenționează, de asemenea, să introducă conceptul bugetului pe programe. Suplimentar, se vor întreprinde măsuri în scopul optimizării monitorizării cheltuielilor publice și distribuirii resurselor financiare beneficiarilor prevăzuți.

51. Executivul recunoaște că implementarea eficientă a cadrului de cheltuieli pe termen mediu (CCTM) presupune o sporire semnificativă a capacității de administrare în cadrul Guvernului. Măsurile în cauză, menite să sporească aceste capacități, vor fi specificate în cadrul strategiei naționale de reformă a sectorului public și susținute de Banca Mondială printr-o serie de credite pentru reforma sectorului public. Grație asistenței membrilor parteneriatului pentru dezvoltarea Republicii Moldova, Guvernul a început să aplice aceste cerințe prin introducerea CCTM și a altor inițiative necesare pentru consolidarea procedurilor de executare a bugetului. CCTM va asigura axarea cheltuielilor publice și a politicilor sectoriale pe obiectivul reducerii sărăciei și elaborarea lor în corespundere cu disponibilitatea resurselor financiare ale țării. În paralel, este prevăzută în continuare realizarea unor progrese de ordin tehnic în eficiența realizării prognozei veniturilor pe termen mediu.

52. Guvernul își va spori eforturile întru îmbunătățirea executării bugetului. În cadrul acțiunilor, întreprinse anterior cu susținerea organismelor internaționale, a fost revizuit sistemul de clasificare a

bugetului pentru fortificarea, direcționarea și monitorizarea mai eficientă a cheltuielilor publice, creîndu-se sistemul trezorerial central și aplicîndu-se Legea cu privire la finanțele publice locale. Acțiunile preconizate în scopul eficientizării operațiunilor Trezoreriei de Stat privind asigurarea eliberării și previzibilității în timp a fondurilor și planificarea repartizării mai eficiente a cheltuielilor, sporirea responsabilităților unităților administrativ-teritoriale pentru eficientizarea gestionării serviciilor de către autoritățile administrației publice locale, conform standardelor minime de gestionare a finanțelor publice, asigurîndu-se, astfel, utilizarea acestora potrivit sarcinilor guvernamentale de reducere a sărăciei și familiarizarea pe larg a populației prin publicarea CCTM, bugetului și calculelor.

53. Conștientizînd faptul că pentru aplicarea reușită a Legii cu privire la finanțele publice locale este necesară consolidarea, pe termen mediu și lung, a capacității de administrare a autorităților publice locale, Guvernul activează în comun cu donatorii la îmbunătățirea executării bugetelor la nivelul autorităților administrației publice locale, elaborînd proiecte de dezvoltare a capacității organelor locale și de raționalizare a sistemului relațiilor fiscale interguvernamentale, inclusiv prin revizuirea legislației existente privind sistemul bugetar, a finanțelor publice locale, ajustarea metodei de determinare a cheltuielilor; nivelarea transferurilor către bugetele unităților administrativ-teritoriale, în strînsă corelație cu nivelul dezvoltării economice și sociale, și finalizarea regulamentului privind transferul drepturilor de proprietate către autoritățile administrației publice locale.

54. Elaborarea Strategiei de reducere a sărăciei va fi strîns corelată cu întocmirea CCTM, în special în ceea ce privește asigurarea concordanței între prezenta strategie preliminară, planurile de cheltuieli și resursele financiare disponibile ale țării.

V. PROCESUL DE PARTICIPARE ȘI AGENDA STRATEGIEI FINALE

55. Strategia finală va fi elaborată într-un mod participativ sub auspiciile Aparatului prezidențial. Prin intermediul susținerii membrilor parteneriatului de dezvoltare a Republicii Moldova, vor fi organizate ședințe la nivel local și regional, în scopul informării succinte a oficialităților, societății civile și organizațiilor donatoare despre această nouă inițiativă, în special despre aspectul participativ în procesul de elaborare a Strategiei finale.

56. Consiliul de experți va fi responsabil pentru coordonarea procesului de participare. Astfel, organizațiile și experții independenți, considerați importanți în anumite domenii relevante procesului de elaborare a Strategiei finale, vor fi identificați conform anumitor criterii clare de selectare pentru participarea la procesul de consultări, în scopul asigurării reprezentativității generale a participanților locali și internaționali în activitatea de elaborare a Strategiei finale. Drepturile și obligațiunile grupului de experți vor fi specificate într-un memorandum semnat de toți participanții la proces.

57. Informația ce ține de procesul de elaborare a Strategiei finale va fi oferită participanților și publicului larg prin mass-media și, în special, prin expunerea informațiilor relevante pe o pagină web. Pagina web va conține o arhivă a evenimentelor referitoare la procesul de elaborare a Strategiei finale și va permite, în același timp, de a iniția un dialog asupra problemelor abordate. Mecanismele instituționale de consultare a participanților vor include sondaje, mese rotunde, seminare și conferințe. Gradul de participare la elaborarea Strategiei finale va fi reflectat în cadrul unui seminar de informare, care se va desfășura la nivel național, avînd în agenda sa chestiuni cu privire la rezultatele evaluării sărăciei, în scopul validării și finalizării Strategiei finale pînă în luna martie 2003. Modul de participare la elaborarea, implementarea și monitorizarea Strategiei finale este expus în anexa C la prezenta Strategie.

VI. INDICATORII DE MONITORIZARE

58. O serie de măsuri sînt și vor fi întreprinse pentru a stabili și optimiza mecanismele adecvate de colectare sistematică și la timp, inclusiv de analiză și publicare, a informațiilor necesare monitorizării indicatorilor sociali de relevanță pentru elaborarea Strategiei finale.

59. În plus, pentru completarea bazei de date, Guvernul, cu suportul membrilor parteneriatului pentru dezvoltarea Republicii Moldova, va depune pe parcursul acestei perioade eforturi continue în vederea sporirii capacităților analitice, necesare pentru a înțelege natura și cauzele apariției sărăciei în țară. Acest fapt va contribui atît la ameliorarea calității Strategiei finale, precum și la monitorizarea cît mai

exactă a impactului intervențiilor strategice. Sinteza informativă privind întreaga activitate și rezultatele relevante ale activității analitice vor fi amplu mediatizate, partenerii importanți fiind consultați în cadrul întrunirilor, seminarelor și conferințelor preconizate.

60. La etapa actuală, monitorizarea evoluției strategiei de reducere a sărăciei, va fi bazată pe un șir de indicatori, și anume:

- 1) durata medie de viață la bărbați și femei;
- 2) rata mortalității și rata sporului natural al populației;
- 3) rata mortalității infantile;
- 4) rata mortalității materne;
- 5) rata mortalității la copiii de până la 5 ani;
- 6) ratele imunizărilor;
- 7) gradul de școlarizare - învățământul de bază;
- 8) gradul de școlarizare - învățământul secundar.

Lista indicatorilor relevanți pentru Republica Moldova este expusă în anexa B la prezenta Strategie. Suplimentar, pentru evaluarea etapelor de realizare a Strategiei vor fi utilizate rezultatele sondajelor bugetelor gospodăriilor casnice pentru anul 2000, precum și ale altor activități asociate, în special ale programului în desfășurare cu suportul PNUD, în scopul elaborării în continuare a instrumentelor informaționale și a politicilor decizionale în sectorul social, precum și pentru îmbunătățirea structurii instituționale de evaluare și monitorizare a impactului politicii de reducere a sărăciei.

Anexa A
la Strategia preliminară
de reducere a sărăciei

CADRUL MACROECONOMIC PENTRU URMĂTORII TREI ANI

I. INTRODUCERE

1. Creșterea economică durabilă și rapidă este instrumentul cel mai important pentru îmbunătățirea nivelului de viață al populației din Republica Moldova și reducerea sărăciei în rândul celor mai nevoiașe categorii ale societății. Obiectivele politicilor macroeconomice ale Guvernului constau în consolidarea realizărilor pozitive recente, obținute în circumstanțe externe dificile și stabilirea condițiilor preliminare pentru creșterea economică durabilă și dezvoltarea pe termen mediu.

II. PROGRESE RECENTE

2. Evoluția indicilor de producție a fost destul de favorabilă. Pe parcursul anului 2001, în Republica Moldova PIB real a înregistrat o creștere de 6,1 %, reflectând o creștere a producției industriale de 14,2% și o creștere de 4% în agricultură.

3. În același timp, inflația a scăzut în continuare, cu o rată de creștere a indicelui prețului de consum pe parcursul anului 2001 de doar 6,3% (decembrie 2001 față de decembrie 2000) în comparație cu 18,4% în anul 2000.

4. Politica fiscală a rămas rigidă. În absența finanțării externe prevăzute, menținerea unei politici fiscale rigide a necesitat reducerea cheltuielilor guvernamentale. Numărul operațiunilor de schimb reciproc a fost redus în continuare, paralel cu implementarea reformei fiscale prevăzute în Programul Guvernului.

5. Condițiile de creditare au fost îmbunătățite treptat, paralel cu evoluțiile favorabile în producție, cele referitoare la rata de schimb, reducerea inflației și, de asemenea, la diminuarea ratelor dobânzilor pe plan internațional. Sporirea masei monetare a continuat, reflectând creșteri în cererea de bani și în achiziționările de valută străină de către Banca Națională a Moldovei, care a determinat crearea unor rezerve de valută-aur la sfârșitul lunii septembrie 2001, cifrându-se la 221 milioane dolari SUA. Rata de schimb a rămas stabilă.

6. În sfârșit, s-a înregistrat o creștere a volumului comerțului exterior al Republicii Moldova. În

Indicatorii generali de dezvoltare economică									
PIB pe cap de locuitor (dolari SUA)	348,1	323,3	400,5	470,5	527,9	464,9	321,4	354,0	406,7
Salariu mediu lunar (dolari SUA)		26,6	31,8	40,7	47,6	46,5	28,8	32,7	40,3
Rata de creștere anuală a PIB (procente)	-1,2	-30,9	-1,4	-5,9	1,6	-6,5	-3,4	2,1	6,1
Rata de creștere anuală în agricultură (procente)		-25,0	1,9	-11,9	11,4	-11,6	-8,4	-3,3	4,0
Rata de creștere anuală în industrie (procente)		-27,8	-3,9	-6,5	0	-15,0	-11,6	7,7	14,2
Rata inflației (procente) la sfârșitul anului	1702	104,6	23,8	15,1	11,1	18,2	43,7	18,5	6,3
Deficitul contului curent (procente din PIB)		-7,9	-6,6	-11,3	-14,2	-19,7	-4,4	-9,8	
Rezervele brute (pe luni acoperirea cu importuri)		2,9	3,1	3,0	3,1	1,4	2,9	2,7	2,8
Datoria/ponderea în PIB (procente)	20,4	43,6	46,4	48,7	55,6	64,5	91,2	89,8	
Indicatorii sociali									
Pensia medie (lei)		55,2	64,3	78,7	82,8	83,9	82,8	85,1	135,8
Numărul de șomeri înregistrați (mii)	14,1	20,5	24,5	23,4	28,0	32,0	34,9	28,9	27,6
Indicatorii sănătății și de fertilitate									
Speranța în viață, bărbați (ani)	63,9	62,3	61,8	62,9	62,9	64,0	63,7	63,9	
Speranța în viață, femei (ani)	70,9	69,8	69,7	70,4	70,3	71,4	71,0	71,2	
Rata mortalității (la 1000 persoane)	10,7	11,8	12,2	11,5	11,8	10,9	11,3	11,3	11,0
Sporul natural (la 1000 persoane)	4,5	2,5	0,8	0,5	0,7	0,4	-0,7	-1,1	-1,0
Rata fertilității (nașteri)	2,1	1,95	1,76	1,6	1,66	1,49	1,37	1,29	
Rata mortalității infantile (la 1000 nașteri)	21,5	22,6	21,2	20,2	19,8	17,5	18,2	18,3	16,3
Rata mortalității materne (la 100000 nașteri)	51,8	25,8	40,8	40,2	48,3	36,3	28,6	27,1	
Rata mortalității infantile (copii sub 5 ani)	27,6	28,8	27,4	26,2	25,9	22,9	23,9	23,3	
Rata imunizării la difterie, tuse convulsivă, tetanos (procentul copiilor sub 2 ani)	85,2	92,0	97,0	97,7	98,0	97,4	97,4	96,0	
Rata imunizării la poliomielită (procentul copiilor sub 2 ani)	91,8	94,0	97,0	98,6	98,4	97,6	98,2	97,2	
Rata imunizării la pojar (procentul copiilor sub 2 ani)	92,0	95,0	98,0	98,4	98,9	99,2	98,8	96,8	
Medici (la 10000 persoane)	37,9	38,0	37,1	37,5	37,4	37,6	33,7	35,6	35,3
Surori medicale (la 10000)	107,2	104,0	99,0	95,1	93,0	89,5	79,1	80,5	76,0

persoane)									
Numărul de paturi (la 10000 persoane)		122,3	122,3	121,4	116,4	112,4	82,0	76,0	69,0
Cheltuielile pentru ocrotirea sănătății ca pondere în PIB (procente)		6,22	5,79	6,68	6,02	4,31	2,91	2,95	2,85
Indicatorii nivelului de educație									
Rata școlarizării - învățământul primar (procente)	93,7	92,3	93,1	92,7	92,5	92,7	95,4	96,6	96,5
Rata școlarizării - învățământul în clasele superioare (procente)	24,8	25,3	25,6	27,3	29,3	31,7	28,8	30,5	33,6
Rata totală a școlarizării - învățământul în clasele superioare academice + înmatriculările în școlile profesionale polivalente (procente)	48,5	47,7	44,6	45,4	46,2	48,3	39,7	41,1	44,4
Rata elevi/profesor în învățământul primar	12,5	18,1	18,7	19,2	19,2	19,3	20,9	20,8	19,9
Cheltuielile pentru învățământ ca pondere în PIB (procente)		8,75	8,89	10,25	9,97	7,02	4,67	4,50	4,86
Indicatorii inegalității și sărăciei									
Coeficientul Gini	0,36	0,379	0,39		0,44	0,44	0,44	0,42	0,43
Indicele dezvoltării umane	0,718	0,709	0,689	0,696	0,699	0,702	0,698	0,700	
Gradul sărăciei (%)					25,33	25,70	25,49	22,83	
Amploarea sărăciei (%)					8,22	8,06	7,41	6,13	
Duritatea sărăciei (%)					3,96	3,67	3,17	2,5	

Notă explicativă la calcularea indicatorilor sărăciei

I. Analizele evoluției sărăciei în Republica Moldova se bazează pe praguri absolute ale sărăciei. Începând cu anul 1997, în Republica Moldova în calitate de prag neoficial al sărăciei se aplica mărimea de 30% din minimul de existență. Acest prag a fost utilizat, în scopul evaluării sărăciei, într-o serie de proiecte de cercetare, precum și la elaborarea Programului național de atenuare a sărăciei (aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova din 14 iulie 2000).

II. În prezenta anexă, pentru identificarea sărăciei și analiza profilului ei, în calitate de prag al sărăciei a fost acceptată mărimea de 50% din cheltuielile medii de consum pe echivalent. Acesta a constituit în 1997 - 89,87 lei, 1998 - 83,52 lei, 1999 - 92,61 lei și în 2000 - 125,34 lei. Indicatorii sînt calculați în baza datelor eșantionului sondajului bugetelor gospodăriilor casnice, compilat trimestrial de Departamentul de Statistică și Sociologie, începînd cu trimestrul doi al anului 1997 pînă în prezent.

III. Scalele de echivalență folosite la obținerea datelor. Pentru calcularea pragului relativ al sărăciei, utilizat la analiza nivelului sărăciei, în Republica Moldova a fost aplicată scala de echivalență "veche" a OECD și anume: 1,0-capul gospodăriei casnice; 0,7-adulții în gospodăria casnică; 0,5-copii în gospodăria casnică.

IV. Amploarea sărăciei, Acest indice a fost calculat în conformitate cu metoda de calcul propusă de James Foster, J.Greer, E.Thorbecke.

PLANUL DE ELABORARE
a Strategiei de reducere a sărăciei (aprilie 2002 - martie 2003)

Nr. d/o	Obiectiv	Acțiuni și activități	Participanți	Termen final
1	2	3	4	5
1.	Definirea mecanismului de dirijare a procesului de elaborare a Strategiei finale	(1) Instituirea Consiliului de experți pe lângă Consiliul Coordonator, responsabil pentru coordonarea procesului participativ	Consiliul Coordonator, secretariat	Iunie 2002
		(2) Instituirea grupurilor de experți de sectoare	Consiliul de experți	Iunie 2002
		(3) Organizarea Forului grupului de experți și semnarea Memorandumului între reprezentanții acestuia	Consiliul de experți	Iunie 2002
		(4) Difuzarea informației între participanți și facilitarea schimbului eficient de opinii și comentarii	Grupul de reprezentanți ai mass-media	Iunie 2002
2.	Asigurarea bazei informaționale pentru reducerea sărăciei în mod direcționat și monitorizarea acestui proces, precum și pentru dezvoltarea strategiilor pe sectoare	(1) Elaborarea planului de colectare a informației necesare pentru evaluarea sărăciei, pentru elaborarea strategiilor pe sectoare și monitorizare	Grupurile de lucru pe sectoare în cadrul Comitetului tehnic, inclusiv Grupul de evaluare și monitorizare a sărăciei	Mai 2002
		(2) Actualizarea indicatorilor ce caracterizează sărăcia, elaborarea "imaginii" sărăciei în Republica Moldova	Grupul de evaluare și monitorizare a sărăciei	Mai 2002
		(3) Evaluarea studiilor analitice existente și identificarea studiilor suplimentare necesare pentru estimarea sărăciei, inclusiv în domeniul protecției sociale, dezvoltării umane, ocrotirii sănătății, învățământului, agriculturii, pieței forței de muncă etc.	Grupurile de lucru pe sectoare în cadrul Comitetului tehnic, inclusiv Grupul de evaluare și monitorizare a sărăciei	Iunie 2002
		(4) Perfecționarea sondajului gospodăriilor bugetelor casnice (precum și altor componente ale monitorizării sărăciei, în caz de necesitate) în calitate de instrument al monitorizării și analizei sărăciei, consultând ministerele de resort	Grupul de evaluare și monitorizare a sărăciei (Departamentul Statistică și Sociologie)	Noiembrie 2002
		(5) Aprecierea incidenței politicilor naționale asupra nivelului sărăciei, evaluarea eficienței utilizării mijloacelor publice destinate reducerii sărăciei	Grupurile de lucru pe sectoare în cadrul Comitetului tehnic, Grupul de evaluare și monitorizare a sărăciei	Iunie 2002
		(6) Completarea bazei de date a beneficiarilor de asistență socială	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	2002-2005
		(7) Organizarea unui seminar de informare la nivel național privind rezultatele evaluării	Grupul de reprezentanți ai mass-media	Iunie 2002

		sărăciei		
3.	Elaborarea cadrului de cheltuieli pe termen mediu (CCTM) în corespundere cu proiectele strategiilor pe sectoare	(1) Aprobarea Strategiei preliminare de reducere a sărăciei (actualizate)	Guvernul Republicii Moldova	Aprilie 2002
		(2) Mediatizarea Strategiei actualizate	Grupul de reprezentanți ai mass-media	Iunie 2002
		(3) Elaborarea cadrului de cheltuieli pe termen mediu pentru anii 2004-2006	Grupul de sector pentru elaborarea CCTM	Martie 2003
		(4) Elaborarea strategiilor preliminare de sector în cadrul Strategiei finale	Grupurile de lucru pe sectoare în cadrul Comitetului tehnic	Iulie 2002
		(5) Purtarea negocierilor cu donatorii privind finanțarea proiectelor prioritare	Comitetul pentru negocieri cu donatorii	Septembrie 2002
4.	Finalizarea Strategiei de reducere a sărăciei	(1) Discutarea strategiilor de sector în cadrul procesului participativ	Consiliul de experți, Grupul de reprezentanți ai mass-media	August - septembrie 2002
		(2) Evaluarea, analiza și sinteza strategiilor pe sectoare, a informațiilor, obținute în cadrul consultărilor cu participanții la elaborarea Strategiei finale, prezentarea acestora Comitetului Coordonator	Consiliul de experți	Noiembrie 2002
		(3) Finalizarea și aprobarea Strategiei de reducere a sărăciei	Consiliul Coordonator, Comitetul tehnic, Consiliul de experți	Martie 2003